



Raadsvoorstel

Onderwerp: Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035 Onderwijs en opvang	
Raadsvergadering: 20 mei 2021	
Zaaknummer: 587489	Documentnummer: 608141
Programma / Kader:	Onderwijs
Portefeuillehouder:	P.H. Hovens

Aan de Gemeenteraad

Titel**Raadsvoorstel** Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035 Onderwijs en opvang**De gemeenteraad besluit:**

1. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035 Onderwijs en opvang vast te stellen, en daarmee tevens in te stemmen met:
 - a. Het ophogen van de normtarieven in de Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Meerssen 2015 zodat deze in lijn zijn met de landelijke normtarieven;
 - b. Het verhoogde ambitieniveau voor duurzaamheid en de ophoging van de normtarieven in de Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Meerssen 2015 welke hier uit voort komt;
2. Het Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Meerssen 2017-2027 in te trekken.

Beslissing gemeenteraad d.d. 20 mei 2021**Communicatie:**

Het Integraal Huisvestingsplan is tot stand gekomen in samenwerking met de onderwijs- en opvangpartners. Na akkoord zullen zij worden geïnformeerd.

Argumenten**Voor:**

- Middels het IHP wordt vastgelegd welke huisvestingsopgaven de gemeente en de schoolbesturen de komende jaren gaan aanpakken. Hiermee ontstaat duidelijkheid en is tijdig handelen en plannen mogelijk.
- Het IHP is tot stand gekomen in samenspraak en samenwerking met alle betrokken schoolbesturen en kindpartners. Het IHP wordt dan ook breed gedragen.
- In het IHP worden afspraken vastgelegd tussen de gemeente en de schoolbesturen inzake renovatie. Dit is wenselijk gezien de huidige wetgeving hierover onduidelijk is en ruimte voor discussie open laat.
- De tarieven voor onderwijshuisvesting zoals opgenomen in de Verordening voorzieningen onderwijshuisvesting gemeente Meerssen 2015 (hierna: verordening onderwijshuisvesting) worden middels het IHP geactualiseerd zodat deze weer



aansluiten op de huidige bouwprijzen.

- In het IHP wordt vastgelegd dat de gemeente en schoolbesturen samen extra zullen investeren om hogere duurzaamheidsambities dan hetgeen wettelijk verplicht te kunnen waarmaken. Wij achten dit belangrijk gezien de voorbeeldfunctie van scholen en de gemeente. Daarnaast leiden deze aanvullende duurzaamheidsambities tot toekomstbestendige gebouwen, welke ook over circa 20 jaar nog bij de tijd zijn.

Risico/Kanttelingen:

- De geactualiseerde tarieven sluiten weliswaar wel aan op de huidige bouwprijzen, maar sluiten niet aan op de middelen welke gemeenten ontvangen voor onderwijshuisvesting vanuit het Rijk. De landelijke ophoging van de normtarieven is namelijk niet gepaard gegaan met een ophoging van de middelen.
- Hogere duurzaamheidsambities leiden ook tot hogere kosten. Gemeenten ontvangen middelen voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds. Het is landelijk bekend dat deze middelen ruim onder de normbedragen, en dus ook onze tarieven, vallen. Dit betekent dat gemeenten 'uit eigen beurs' meebetalen aan onderwijshuisvesting. De hogere kosten als gevolg van hogere duurzaamheidsambities komen daar nog bovenop.

Relevante bijlagen:

Bijlage I Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035 Onderwijs en opvang





Raadsvoorstel

Onderwerp: Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035
Onderwijs en opvang
Raadsvergadering: 20 mei 2021

1. Aanleiding / probleem

De schoolbesturen, kindpartners en gemeente Meerssen zijn zich bewust van de continu veranderende maatschappij en werken samen aan een sterk onderwijsklimaat in de gemeente. Kinderopvang en basisonderwijs hebben, als voorzieningen waar de jeugd zich ontwikkelt, een belangrijke funderende rol. Dit vraagt van schoolbesturen en hun partners dat zij actief bezig zijn met de optimale voorbereiding van de kinderen op de maatschappij van vandaag en morgen. De gemeente heeft, vanuit haar wettelijke plicht, een belangrijke rol in de facilitering van het onderwijs in de vorm van passende onderwijshuisvesting.

Ten behoeve van een goede onderwijskwaliteit en een gezonde en verantwoorde bedrijfsvoering is het wenselijk dat de onderwijshuisvesting qua maat, spreiding en inrichting past bij de behoeften in de verschillende kernen in de gemeente Meerssen en de (onderwijskundige) visie van de schoolbesturen en kindpartners voldoende ondersteunt. Daartoe heeft de gemeente in samenwerking met de schoolbesturen, locatieleiders en kindpartners in voorliggend integraal huisvestingsplan een toekomstbestendig lange termijn perspectief geformuleerd voor de periode 2021-2035. Het nieuwe IHP heet Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035 Onderwijs en opvang en zal verder worden aangehaald als IHP.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) primair onderwijs Meerssen 2017-2027

Het huidige Integraal Huisvestingsplan (IHP) primair onderwijs Meerssen 2017-2027 dateert uit 2017 en was toe aan een actualisatie. Het is gebruikelijk om een IHP iedere vier jaar te vernieuwen om zo bij te blijven met landelijke en lokale ontwikkelingen. Belangrijke ontwikkelingen welke in het nieuwe IHP zijn meegenomen zijn verscherpte afspraken met betrekking tot renovatie, duurzamer bouwen door de toepassing van de principes (bijna) energie neutrale gebouwen ((B)ENG) en Frisse scholen, en de laatste leerlingenprognoses.

Leerlingenprognoses

Ter opstelling van het IHP is gebruik gemaakt van geactualiseerde leerlingenprognoses (teldatum 1 okt. 2019). Deze leerlingenprognoses zijn opgesteld door Pronexus, in opdracht van de gemeente. In deze prognose is rekening gehouden met de actuele bevolkingsprognose. De prognose laat een daling zien van de totale populatie 4-12 jarigen: van 1340 kinderen in 2020 daalt het aantal tot 1272 in 2030. Hierna stijgt de populatie 4-12 jarigen langzaam om vervolgens te stabiliseren op ongeveer 1295 kinderen vanaf 2038 en verder.

In het nieuwe IHP is het voortgezet onderwijs buiten beschouwing gelaten, aangezien er met schoolbestuur LVO een apart traject loopt inzake de huisvesting van het Stella Maris College.

2. Doel van het voorstel

Het IHP heeft als doel om samen met de betrokken partners tijdig te kunnen anticiperen op





huisvestingsopgaven. Dit doen we op basis van de gezamenlijke inhoudelijke visie op onderwijs en educatie. In het voorliggende IHP is samen met de betrokken partners vooruit gekeken naar de toekomst van onderwijs en onderwijshuisvesting.

Wettelijke zorgplicht

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor (ver)nieuwbouw. De zorgplicht van gemeenten ten aanzien van onderwijshuisvesting, is o.a. verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), die wordt bekostigd met middelen uit het gemeentefonds op basis de gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting. Scholen zijn verantwoordelijk voor onderhoud en aanpassingen.

Wettelijke ontwikkelingen IHP

Verwachting is dat het opstellen van een integraal huisvestingsplan (IHP) in de nabije toekomst wordt opgenomen in de WPO en de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO). Hierdoor ontstaat een verplichting voor gemeenten om in samenspraak met de schoolbesturen een IHP voor tenminste 15 jaar op te stellen. Een IHP vormt daarmee, in combinatie met de Meerjaren Onderhoudsplanung (MOP) van schoolbesturen, de basis voor een langjarige planning van investeringen in onderhoud, renovatie en nieuwbouw, maar ook sluiting en sloop, met de demografische ontwikkelingen als uitgangspunt. Met het opstellen van een IHP wordt ook de diversiteit en veelvormigheid van het onderwijs geborgd. De gemeente Meerssen werkt reeds jaren met een IHP om zo samen met de onderwijspartners vooruit te kunnen kijken.

Renovatie

De wetgever heeft er tot op heden voor gekozen om het begrip 'renovatie' en de hiermee gepaard gaande kostenverdeling tussen gemeenten en schoolbesturen niet nader te definiëren. In de huidige situatie wordt dit aan overeenstemming op lokaal niveau overgelaten. In de praktijk is renovatie een tussenvorm tussen groot onderhoud/aanpassingen van het gebouw (verantwoordelijkheid van en financiering door schoolbestuur) enerzijds en vervangende nieuwbouw (verantwoordelijkheid van en financiering door gemeente) anderzijds. Er is echter wetgeving in voorbereiding, o.a. op voorspraak van de VNG en de PO-raad, om het begrip renovatie en hoe hiermee om te gaan nader te definiëren. Verwachting is dat renovatie voor een grootschalige en integrale aanpak van een bestaand gebouw een door de gemeente te financieren voorziening in het kader van zorgplicht wordt. Vooruitlopende op de wetgeving zijn in het IHP afspraken en kaders vastgelegd tussen de gemeente en schoolbesturen inzake renovatie.

Een gezamenlijk perspectief op kansrijk opgroeien

Samen met de onderwijs en opvang partners is een gezamenlijk perspectief ontwikkeld op thema's die waardevol worden geacht voor kansrijk opgroeien binnen de gemeente. Daarbij zijn bestaande beleidsdocumenten als uitgangspunt genomen. De thema's welke gezamenlijk zijn geformuleerd zijn:

1. Doorgaande leer- en ontwikkelijn
2. Vroegsignalering en preventie
3. Thuisnabij (passend) onderwijs
4. Duurzaamheid en toekomstbestendigheid
5. Relatie met kern/dorp
6. Gezondheid en bewegen.

Orderingsprincipes

Om een brug te slaan tussen het gezamenlijk perspectief en de huisvestingsopgaves, zijn zogenaamde orderingsprincipes geformuleerd. Deze bepalen de huisvestingskeuzes en dienen als meetlat voor huisvestingsinvesteringen op de korte en langere termijn. De





volgende vier principes zijn geformuleerd:

1. Samenwerking (bij voorkeur) in brede kindvoorzieningen
2. Bereikbaar verspreid over de gemeente
3. Toekomstvast met een scope van dertig jaar
4. Ruimte (laten) voor pluriformiteit.

Huisvestingsopgaven

Op basis van het gezamenlijk perspectief, de ordeningsprincipes en de functionele en gebouwelijke scan zijn de huisvestingsopgaven in beeld gebracht.

Een belangrijke en positieve constatering is dat op basis van de huidige leerlingenprognoses sluiting van een school niet wordt voorzien. Enkele INNOVO scholen zitten weliswaar net onder de opheffingsnorm, maar komen niet in de buurt van de opheffingsnorm welke het betreffende schoolbestuur, namelijk INNOVO hanteert (80 leerlingen).

De huisvestingsopgaven worden kort per kern samengevat:

1. Moorveld
In de kern Geulle/Moorveld zijn de belangrijkste voorzieningen voor onderwijs en opvang geconcentreerd. Het leerlingenaantal is stabiel. Levensduur verlengende uitgaven en investeringen dienen te worden afgestemd op het continuïteitsperspectief.
2. Ulestraten
Het aanbod is voldoende, goed gespreid en samenhangend gehuisvest. Partners onderzoeken de mogelijkheid om het aanbod aan te vullen met kinderdagopvang. Op korte termijn dient onderzocht te worden of het noodlokaal verwijderd kan worden. Op termijn zullen investeringen noodzakelijk zijn vanwege klimaateisen en binnenklimaat.
3. Bunde
De huisvesting van Franciscus voldoet, maar er is sprake van normatieve ruimteoverschot. Onderzocht kan worden of het mogelijk is het ruimteoverschot in te vullen met andere (kind)partners.
Het gebouw van De Bundeling voldoet in meerdere opzichten niet. Oplossing van deze problematiek beschouwen gemeente en IHP-partners als zorgplicht. In een businesscase dient te worden onderzocht op welke manier een toekomstbestendige oplossing kan worden gevonden.
4. Meerssen
Het Kindcentrum is maatschappelijk relevant en inhoudelijk uitstekend. De samenwerking tussen partners voldoet. Daarbij is het gebouw geschikt voor haar functie en vervanging of renovatie is op middellange termijn niet aan de orde.
5. Rothem
Vanwege dalende leerlingenaantallen kan continuïteit een aandachtspunt worden. Daarnaast voldoet het gebouw niet aan redelijke eisen van deze tijd in ruimtelijk, bouwkundig, functioneel en technisch opzicht. In een businesscase zal een toekomstvast oplossing voor de voorziening gezocht moeten worden.

De gemeente, kom Leren en INNOVO zijn overeengekomen dat vanwege de langjarige consequenties van een besluit inzake de huisvestingsopgaven het van maatschappelijk belang is om de samenhang tussen de businesscases Bunde en Rothem te onderzoeken. In de businesscase welke als vervolg op dit IHP reeds is opgestart, zal in eerste instantie onderzocht worden of gezamenlijke huisvesting voor de beide scholen een optie is (zij het als gefuseerde scholen, dan wel als twee aparte scholen). Wanneer dit vraagstuk is beantwoord, wordt het vervolg bepaald. Ofwel er worden scenario's onderzocht voor gezamenlijke huisvesting. Ofwel, er worden scenario's onderzocht voor de twee scholen apart.





3. Relatie tot andere beleidsstukken

Integraal Huisvestingsplan (IHP) primair onderwijs Meerssen 2017-2027

Met het vaststellen van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Meerssen 2021-2035 Onderwijs en opvang wordt het Integraal huisvestingsplan primair onderwijs Meerssen 2017-2027 ingetrokken.

Aanpassing Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Gemeente Meerssen 2015

Op basis van de Wet op primair onderwijs (Wpo), Wet op de expertisecentra (Wec) en Wet op voortgezet onderwijs (Wvo) is de gemeente verantwoordelijk voor het aanbieden van adequate onderwijshuisvesting. Om deze zorgplicht zorgvuldig te kunnen invullen heeft de gemeente Meerssen de Verordening onderwijshuisvesting gemeente Meerssen 2015 vastgesteld. Hierin staat omschreven hoe huisvestingsvoorzieningen kunnen worden aangevraagd en onder welke voorwaarden.

Met vaststelling van het nieuwe IHP zal de vigerende verordening onderwijshuisvesting moeten worden aangepast om o.a. de herijkte tarieven mee te nemen. Bij voorkeur wordt hierin ook de te verwachten nieuwe wetgeving inzake renovatie meegenomen. Vraag is echter wanneer deze wetgeving concreet wordt. De verordening onderwijshuisvesting zal zo spoedig mogelijk worden aangepast met inachtneming van de actualiteit rondom veranderende wetgeving onderwijshuisvesting.

Schoolbestuur kom Leren heeft in januari 2020 een huisvestingsaanvraag ingediend voor De Bundeling. Deze aanvraag is on hold gezet, in afwachting van het nieuwe IHP. Daarnaast heeft ook schoolbestuur INNOVO in januari 2021 een aanvraag ingediend voor De Lindegaard. Bij de afhandeling van deze aanvragen zal rekening worden gehouden met de afspraken in het huidige IHP. Dit betekent concreet dat gerekend zal worden met de nieuwe, hogere tarieven.

Integrale afweging ruimtelijke aspecten

Het IHP betreft de analyse van de huisvestingsopgaven voor de komende jaren. Uit het IHP komt naar voren dat de gemeente voor De Bundeling een zorgplicht heeft. Voor De Lindegaard zal deze ook op korte termijn gaan ontstaan. Als vervolg op dit IHP zal in een businesscase onderzocht gaan worden of deze opgaven gecombineerd kunnen worden en welke locaties eventueel geschikt zijn. Bij de businesscases en het uiteindelijk kiezen van een locatie of locaties zullen in het kader van de integraliteit tevens ruimtelijke ordeningsaspecten en gebiedsopgaven die aan de orde zijn bij de locaties mee afgewogen worden. Tevens wordt hierbij gekeken naar de vertreklocaties die vrij komen.

Leegstand

In het IHP is nog niet gekeken naar de herbestemming van mogelijk leegkomende schoolgebouwen. Dit gebeurt bij de verdere uitwerking van de businesscase Bunde- Rothem.

DOP Rothem

Het college heeft het startsein gegeven voor het opstellen van een dorpsontwikkelingsplan (DOP) voor Rothem. Er spelen een aantal ontwikkelingen in Rothem, welke de noodzaak van een DOP voor deze kern onderstrepen. Denk aan ontwikkelingen als de Open Club gedachte van de voetbalvereniging, de aanstaande renovaties van het gemeenschapshuis en de gymzaal, en de ingezette ontwikkelingen rondom verkeer en spelen. Ook de toekomstplannen van de school en peuteropvang kunnen aan dit rijtje worden toegevoegd. Daarom zal dit dossier nauw worden gevolgd en zal afstemming plaatsvinden waar nodig.





4. Duurzaamheid

Renovatie

Schoolbesturen geven vaak de voorkeur aan nieuwbouw boven renovatie aangezien nieuwbouw meer kansen en flexibiliteit biedt. Het nieuwe gebouw kan volledig naar de wensen en eisen van de school worden vormgegeven, waardoor dit zo optimaal mogelijk aansluit op het onderwijs. Daarnaast is de ervaring van de schoolbesturen dat renovatie vaak, onder de streep, duurder uitvalt dan nieuwbouw.

De gemeente wenst echter renovatie als een gelijkwaardig alternatief te zien voor nieuwbouw. Gemeenten en schoolbesturen hebben een voorbeeldfunctie voor hun inwoners en leerlingen. Daarnaast hebben gemeenten de wettelijke verplichting om bij nieuwe bouwplannen eerst te kijken naar hergebruik van bestaand vastgoed (Ladder voor stedelijke verduurzaming). Dit leidt ertoe dat de gemeente in het IHP met de schoolbesturen heeft afgesproken dat renovatie een volwaardig alternatief is voor nieuwbouw. Tevens is afgesproken dat in de businesscase Bunde-Rothem herontwikkeling van het bestaande gebouw van de Bundeling één van de te onderzoeken scenario's is.

Aanvullende duurzaamheidsambities

Nieuwe gebouwen worden gerealiseerd voor een gebruiksperiode van minimaal 40 jaar. Consequentie is dat gedurende de exploitatietermijn de verwachtingen die gebruikers en de maatschappij stellen, evenals wettelijke eisen toenemen. De komende jaren zijn met name ten aanzien van klimaatprestaties en binnenklimaat ontwikkelingen te verwachten. Naar 2050 is klimaatneutraliteit een eis en de wetgever gaat eisen stellen om gebouwen relevant te maken. Ook circulair bouwen staat sinds een aantal jaren hoog op de agenda. Verder is te verwachten dat de wijze van gebruik kan en zal veranderen, zoals de praktijk tijdens de Covid-crisis heeft aangetoond. Het is verstandig om daar bij nieuwbouw oog voor te hebben.

Gemeente en schoolbesturen spreken samen in het IHP het hoogste ambitieniveau af. In het uitvoeringsprogramma van voorliggend IHP gelden daarom de kwaliteitseisen volgens bouwbesluit (gasloos bouwen en Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) vallen hieronder) en aanvullend:

- Frisse Scholen Klasse B (in zijn breedte);
- Volledig Energie Neutraal Gebouw (BENG plus ENG).

5. Communicatie/ Participatie

Van september 2020 tot en met december 2020 hebben partijen in gezamenlijkheid gewerkt aan een integraal huisvestingsplan voor de gemeente Meerssen (IHP Meerssen). Het plan is tot stand gekomen onder regie van een project- en stuurgroep bestaande uit de schoolbesturen, schooldirecteuren, kindpartners MIK, Spelenderwijs en Kidts en een afvaardiging van de gemeente Meerssen, met ondersteuning van adviesbureau RO groep. Kinderopvang Meneer Koekepeer te Bunde heeft bij de aanvang van het traject ook geparticipeerd, maar heeft al gauw aangegeven enkel via de mail op de hoogte gehouden te willen worden.

6. Financiën

In het IHP kunnen nog geen exacte bouwkosten worden benoemd. Hiervoor dient eerst de businesscase Bunde-Rothem verder te worden uitgewerkt. Wanneer het gewenste scenario, en het Ontwikkelplan voor dit scenario duidelijk zijn, zal er een voorstel aan uw Raad worden voorgelegd.





Wel zijn in het IHP een aantal financiële afspraken vastgelegd tussen de gemeente en schoolbesturen welke uiteindelijk gebruikt zullen worden voor de verdere berekening van de bouwkosten. Deze afspraken worden hieronder toegelicht.

Ophoging normtarieven

De normvergoeding in de verordening onderwijshuisvesting vormt het wettelijke vertrekpunt en is gebaseerd op 'sober en doelmatig bouwen'. De eisen van het Bouwbesluit worden hierin meegenomen. Gasloos bouwen en Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG) vallen onder deze wettelijke verplichtingen. De normvergoeding wordt jaarlijks op voorspraak van de prijsbijstelling vanuit de VNG verhoogd. De normvergoeding heeft ondanks de indexering de werkelijke prijsontwikkeling al jaren niet goed gevolgd. Dit is bevestigd door de VNG in 2018 met een advies aan gemeenten om de normbedragen eenmalig te verhogen met 40%. Deze ophoging is nog niet verwerkt in de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente Meerssen. De normtarieven in onze verordening zijn dan ook achterhaald en lang niet meer realistisch. In het IHP is afgesproken om de normtarieven op te hogen conform het landelijke advies van de VNG. De verordening onderwijshuisvesting zal hier zo snel als mogelijk op worden aangepast. Het gaat om verschillende tarieven welke bijvoorbeeld afhankelijk zijn van het aantal leerlingen waarvoor wordt gebouwd, maar om u een idee te geven: het gemiddelde tarief bedraagt € 2.550 per m3.

Aandachtspunt is dat de VNG aangepaste normbedragen voor nieuwbouw adviseert aan gemeenten, maar dat het ministerie van onderwijs deze niet heeft verwerkt in een verhoging van het gemeentefonds. Consequentie is dat de rijksbijdrage in het gemeentefonds (nog) onvoldoende ruimte biedt om de VNG-normbedragen ook financieel te dekken. De verwachting is dat dit de komende tijd wordt gecorrigeerd.

Kosten hogere duurzaamheidsambities

De gemeente en schoolbesturen zijn overeengekomen om gezamenlijk extra te zullen investeren bij toekomstige bouwopgaven om hogere duurzaamheidsambities te kunnen realiseren. De kosten die hiermee gemoeid gaan bedragen € 215 per m3. Dit is opgebouwd uit € 140 per m3 voor volledige toepassing van Frisse scholen klasse B, en € 75 per m3 voor volledig Energie Neutraal Gebouw (ENG). Schoolbestuur en de gemeente zullen per huisvestingsopgave onderzoeken welke aanvullende duurzaamheidsmaatregelen er getroffen zullen gaan worden en wat ieders bijdrage zal zijn in de financiering.

7. Evaluatie

Zoals onder het eerste kopje aangegeven is het gebruikelijk om een IHP iedere 4 jaar te vernieuwen. Mogelijk wordt dit over niet al te lange termijn zelfs wettelijk verplicht. In 2024 zal een nieuw IHP worden opgesteld welk eind 2024 aan uw Raad zal worden voorgelegd voor besluitvorming.

Meerssen, 6 april 2021

Burgemeester en Wethouders van Meerssen

